EZOPOVE BASNE

Čokljat, Dino

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, The Academy of Arts Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:134:001970

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Arts in Osijek

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU

ODSJEK ZA LIKOVNU UMJETNOST

DIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNE KULTURE

DINO ČOKLJAT

EZOPOVE BASNE

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izv.prof.art. Domagoj Sušac

Sumentor: izv.prof.art. Stanislav Marijanović

Osijek, listopad 2017.

SADRŽAJ:

1. Uvod ……...3

2. Što su to basne? 3

3. O Ezopu..... 4

4. Ilustracije 4

4.1 Basna „Buha“.....5

4.2 Basna „Čovjek i jarebica“ 7

4.3 Basna „Divlji magarac“.....8

4.4 Basna „Dječaci i žabe“.....9

4.5 Basna „Zlatna jaja u kokoši“.....10

4.6 Basna „Hrast i trska“.....12

4.7 Basna „Žaba i vol“.....13

4.8 Basna „Tračak“.....14

4.9 Basna „Škrtac“.....16

4.10 Basna „Starac i smrt“ 18

4.11 Basna „Dosjetljiva lisica“.....19

5. Zaključak 20

6. Sažetak s ključnim riječima 21

7. Literatura 22

1. Uvod

U ovom sam diplomskom radu htio ilustrirati odabrane prizore nekih od Ezopovih[1] basni tako da budu svojom temom i izradom namijenjene odraslim čitateljima. Mnoge su bajke i basne često oštra satira i kritika raznih deformacija ljudskog karaktera, ali isto tako i njihova pouka u sebi skriva grotesku ili paradoks. Zbog svoje višeslojnosti predstavljale su mi izazov kako to likovno ilustrirati. Odabrao sam jedanaest ilustracija iz jedanaest Ezopovih basni. Njegovo oštro oko u promatranju prirode i ljudi u traži zajedničke odlike u ponašanju i često ih podrugljivo razgoličuje. Htio sam tematski izraziti njegovu satiru društva koja je vanvremenska i aktualna kako u vremenu kad je on stvarao, pa tako i do danas. Zanimao me kontrast između toga kako ću jezgrovitost Ezopovog književnog izraza vizualno predstaviti. U današnje doba tehnologije koja me zanima i predstavlja mi izazov, odlučio sam se na korištenje nekoliko likovnih tehnika, od računalnog slikarstva do 3D modela izmodeliranih za ilustrativnu svrhu. U prezentaciji sam najviše koristio digitalne softere izradu ilustracija kao što su Photoshop i Zbrush.

U ovom radu odlučio sam se za jednostavnu kompoziciju tako da ću prvo iznjeti odabrani tekst basne, zatim dodati ilustraciju i na kraju objasniti kako sam praktično radio odabranu ilustraciju.

2. Što su to basne?

Basne su kratke priče pisane u prozi ili stihovima u kojima su glavni likovi životinje. U basnama životinje imaju ljudske osobine, one predstavljaju različite karaktere i tipove ljudi. Određeni likovi prikazuju osobine koje se uz njih najčešće spominju. Na primjer, lisica je mudra i lukava, lav je tiranin i vladar, zec je naivan, mrav je marljiv i slično.

Likovi u basnama mogu biti i ljudi, biljke, stvari i pojave. Oni su personificirani, a svaka basna ima pouku. Poukom pisac želi pokazati kako su neke ljudske osobine (kroz likove životinja) dobre i poželjne, a druge nepoželjne. Često su loše osobine opisane podrugljivo,

[1] Aisopos, 6.st. pr. Krista

satirično i smijavaju se. Najčešće su to lakomislenost, hvalisavost, glupost, sebičnost, zavidljivost, lakomost, lijenost .

Kao najstariji basnopisac spominje se Ezop, za koga se pretpostavlja da je živio u šestom stoljeću prije Krista. Njegove basne širile su se usmenom predajom i smatra se da su sačuvane u približno izvornom obliku. Pripisuje mu se autorstvo preko četristo basni, ali izvornim Ezopovim smatraju se: Lav i miš, Lisica i lav, Dva psa, Magarac, Pijetao i lav, Konj i magarac te mnoge druge manje poznate. Najpoznatiji pisci basni uz Ezopa su: Francuz Jean de la Fontaine (1621. - 1695.), Nijemac Gotthold Ephraim Lessing (1729.- 1781.), Rus Ivan Andrejevič Krilov (1786.-1844.) i Hrvati Ivana Brlić Mažuranić(1874. – 1939.) i Gustav Krklec (1899.- 1977.).

3. O Ezopu

Ezop (Aisopos, 6.st. prije Krista), grčki je basnopisac, rodom iz Frigije u Maloj Aziji, vjerojatno robovskog podrijetla. Pod njegovim imenom do nas je došlo oko četristo basni, od kojih su mnoge vjerojatno dodali kasniji priređivači. Vješto se koristeći starim temama i spajajući ih s oštrim promatranjem ljudi i prirode, Ezop je stvorio basnu kao književnu vrstu. Dao joj je oblik dramski komponirane pričice s ponajčešće tragičnim završetkom i s poučnom poantom, a ona je često dodana na kraju i u obliku posebne poruke pisane u stihu. Većina njegovih basni donosi slike iz životinjskog svijeta, ali u mnogima su protagonisti i biljke, predmeti, pojmovi, ljudi pa čak i bogovi.

Život je kod Ezopa prikazan realistički vjerno sa svim nepravdama i kontradikcijama što u svakom društvu vladaju i po tome Ezopove basne nose u sebi elemente za ono doba napredne društvene kritike. Njihove poruke sadrže realističku filozofiju čovjeka koji je bogat životnim iskustvom, koji cijeni i ističe moralne vrline, ali je ujedno svjestan da u životu i prirodi vlada pravo jačeg i pametnijeg ili lukavijeg. Ezopove basne pisane su u prozi, jednostavnim i jasnim stilom, a posebnu im draž daje fini humor kojim su protkane.

4. Ilustracije

Ovih jedanaest ilustracija Ezopovih basni izvedeno je kroz nekoliko likovnih tehnika, od računalnog slikarstva do 3D modela izmodeliranih u ilustrativnu svrhu. Digitalni softeri

korišteni za izradu ilustracija su Photoshop i Zbrush. Iako se Ezop danas povezuje najčešće sa djecom i literaturom za djecu, njegove basne imaju mnogo dublju poruku jer se on bavi temama kao što su, primjerice, kritiziranje društva, pohlepa, glupost, dekadencija, iako ih prikazuje i ismijava personificirano kroz mane svojih pojedinih likova.

Kroz personifikaciju približava i pokušava usaditi temeljne ljudske i životne vrijednosti djeci u ranoj životnoj dobi. Ipak, ilustracije iz ovog diplomskoga rada nisu namijenjene djeci nego starijem čitateljstvu. Iako je Ezopov stav u prvom značenjskom sloju zapravo humoristični, ipak se osjeti se i njegova skrivena oštra satira i gorki sarkazam, razočaranje u motive i ponašanje čovjeka i društva .

Od široke ponude Ezopovih basni ovih su jedanaest one koje su me najviše dojmile i za koje sam smatrao da mogu najbolje vizualno dočarati njegovu poruku. Upotrijebio sam više likovnih tehnika, a u izrazu koristio provokaciju i grotesku.

4.1 Basna „Buha“

„Buha skoči na noge jednomu čovjeku. Ne znamo da li se bojao velike boli, ili nije poznavao sam svoje snage. Stane moliti Hrelju[2] da mu priskoči u pomoć. Međutim odskoči buha jednim skokom, i nestane je. »Oj Hreljo,« govoraše srdito sada taj čovjek, »kako bih se mogao nadati pomoći od tebe u velikoj nuždi, kad si mi je uskratio proti jednoj buhi!«

Kad si jade možeš sam ublažit,

Pomoći si tuđe nemoj tražit!“[3]

[2] Hrelja (Herkule) bio je u starih Grka najglasovitiji junak, koji je po njihovom vjerovanju kao polubog uzišao na nebo. (Prevoditelj Ivan Filipović prevodi ime Herakla ili Herkula s Hrelja, koji je slični junak u slavenskoj predaji.)

[3] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.11

1.Basna „Buha“

Buha je u ovom slučaju je prikazana kao čudovište te joj je veličina prenaglašena kako bi se dočarala nepotrebna muka i strah čovjeka u basni. Bezopasna mala buha ilustrirana je kao veliko čudovište koje predstavlja pravu prijetnju .

Prikazana je kako ju taj čovjek vidi u svom pretjerivanju , misleći da mu stvarno treba tuđa pomoć kako bi ju maknuo sa sebe. Ilustracija je odrađena u tehnici digitalnog slikarstva bez intervencije 3D-a, a proces slikanja je klasičan, od velikih cjelina gradio sam prema manjim, do detalja kao što su dlake na koži ruke.

2. Basna „Buha“ -detalj

4.2 Basna „Čovjek i jarebica“

„Neki je čovjek htio zaklati jarebicu. Ona ga moljaše neka joj pokloni život, pa da će mu iz zahvalnosti primamiti mnogo jarebica u mrežu.

»Ala si podla i opaka!« odgovori čovjek. »Sada ću te baš zaklati kad si tako podla, da si pripravna upropastiti svoje prijatelje, samo da sebe spasiš.«

Beznačajni, potišteni

i opaki ljudi

Ne nalaze milosrđa

ni u čijim grudi.“[4]

3.Basna „Čovjek i jarebica“

Ilustracija pokazuje trenutak prije nego što će čovjek zaklati jarebicu. Izraz njegova lica je zadovoljan i bez sućuti, a dok drži nož, jarebica se pokušava oteti, što se vidi po razbacanom perju. Za ovu sam ilustraciju odabrao tamnije boje kako bih dočarao atmosferu buduće radnje

[4] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.14

i kontrastom naglasio čin ubijanja. Čovjek je zadovoljan jer se priprema za ručak, koji je za njega užitak, iako za jarebicu predstavlja smrt. Jarebica je bijele boje kako bi se istakla kao glavni subjekt teme te povezala s neminovnošću čina koji nastoji izbjeći. Izdaja svih bliskih za vlastiti život kažnjena je njenom smrću, a ubojica se odriče osobne koristi da zadovolji vlastito poimanje pravde. U cijeloj basni tako postoji više paradoksa u odnosima i posljedicama.

4.3 Basna „Divlji magarac“

„Divlji magarac opazi negdje u prisoju pitoma magarca. Došavši k njemu, čestita mu što je tako debeo i što ga se hrana tako dobro prima. Poslije nekoga vremena opazi ga opet natovarena, kako ga gospodar batinom neprestano udara, pa reče: »Ne smatram te više sretnim, jer vidim da ne uživaš te sreće bez velike muke.«

Blagostanje ono ne zavidi,

Koje mnogo patnja slijedom slijedi!“[5]

4.Basna „Divlji magarac“

[5] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.17

Na ilustraciji je prikazan magarac kojem od tereta klecaju koljena i na licu mu je izražena muka . Ilustracija govori o konfliktu između života u izobilju i u sigurnosti, ali koji dolazi s određenom cijenom, u ovom slučaju to je težak rad i batine od magarčeva gospodara. Na prvi pogled ugojenost magarca govori o uživanju i tako djeluje iz perspektive divljeg magarca, no slika se mijenja kad se vidi cijena takvog izgleda. Prisutno je i pitanje gubitka slobode, koja se gubi radi želje za materijalnim.

Ilustraciju sam također radio digitalno, bez intervencije 3D-a . Magarac je plave boje da se naglasi neugoda i loš osjećaj boli zbog težine tereta. Isto tako, boja se povezuje s perspektivom i time budućnošću koja mu slijedi. Zato su tu prisutni brzi potezi , a šrafiranjem tretirana površina korištena je kako bih dočarao njegovu muku i podrhtavanje nogu zbog opterećenja .

4.4 Basna „Dječaci i žabe“

„Nestašni dječaci odu jednoga dana k bari, pa se kamenjem nabacivahu na žabe, čim bi se koja pojavila.

Što su ih više ranili ili ubili, to su se sve više derali od veselja, dok napokon ne izađe jedna stara žaba, pa im reče:

»Djeco, zar vi niste promislili što činite? Vi mučite i ubijate nas siromašne životinje, koje vam ništa zla ne činimo.«

Djeca se brecnu, promisle malo i odu postiđena kući.

Nemoj nigda ni živini

zadavati zaman muka,

Jer osjeća svaka boli,

što joj dava tvoja ruka. “[6]

[6] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.19

5.Basna „Dječaci i žabe“

Ilustracija prikazuje trenutak kada starija žaba izlazi pred dječake. Ta je starija žaba naslikana jako velika kako bi se prikazala njezina važnost naspram dječaka .Oni su uplašeni pa tako u istoj situaciji kao i žabe koje su zlostavljali. Njezina veličina za njih predstavlja opasnost i strah za život, no nasuprot očekivanjima, ona ne pribjegava ugrožavanju i nasilju, već ih poučava. Zato na slici dominira zelena boja, a dječaci su odjeveni u plavoj i crvenoj boji kako bi se istakla njihova različitost, kako u ponašanju , tako i zato što su „druga vrsta“.

4. 5 Basna „Zlatna jaja u kokoši“

„Neki gospodar imao je među mnogim svojim kokošima i jednu takovu koja je nesla zlatna jaja. On je mislio, da joj u trbuhu mora biti mnogo zlata, pa je, ne razmišljajući mnogo, zakolje.

Ali se ljuto prevario, ne našavši u njoj ništa drugo nego li i u ostalim kokošima. Tad se uzalud sam korio što je bio lud, da se polakomio za mnogim blagom, pa tako izgubio i ono što je imao.

Što je tebi sreća dala

zadovoljan budi time

Dosta puta sve izgubi,

ko s' lakomi za mnogime.''[7]

6. Basna „Zlatna jaja u kokoši"

U ilustraciji sam se bavio prizorom baš onog trenutka kada je čovjek rasporio kokoš i shvatio da unutar njezine utrobe nema ničega te da ga je njegova pohlepa dovela do potpunog i nerazumnog gubitka. Baza ilustracije rađena je u 3D-u kako bi se dobila točnost sjena i volumena, a zatim je dorađena u Photoshopu. Izvedena je tako da se na prvi pogled čini kao da je čovjek rasporen pošto se na prvi pogled ne vidi odmah da drži kokoš. To sam napravio kako bih dočarao njegova slabost i prazninu koju je u sebi stvorio, pa se i osjeća kao da je svoju vlastitu utrobu razderao.njegovo je lice zbunjeno i glupo, i nema velike reakcije u izrazu.. Razbacano je perje ovdje u funkciji dočaravanja praznine, zbog gubitka koji je sam sebi stvorio, a u centru je naglašen krvavi prizor smrti i snage razaranja, pošto je kokoš rasporio golim rukama u naletu pohlepe, želeći vidjeti i pronaći zlato unutar utrobe. Time sam želio ukazati na apsurd i ironiju prizora.. Pozadina je također rađena u 3D tehnici, a siromašan zid i hrđava ograda govori nam o socijalnom statusu čovjeka, ali i simbolički prikazuje prazninu njegovog karaktera.

[7] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.28

4. 6 Basna „Hrast i trska“

„Debeo i jak hrast smijao se vitkoj i slaboj trsci: »Što tako dršćeš i savijaš se pred svakim vjetrom?« Trska je mučala, a strašna bura odluči da je obrani. Ona se podigne svom silom, spopadne hrast, i svali ga na tlo. Gibljiva pak trska ostane na svom mjestu.

Bolje ti je u čas zgodan

rađe malo popustiti,

Neg' prkosom neumjesnim

u propast se strovaliti.“[8]

7. Basna „Hrast i trska“

Na ovoj sam se ilustraciji želio više baviti prirodom, atmosferom šumskog pejzaža. Prikazan moćni hrast koji je vinuo u nebo, i dominira skoro cijelim prostorom ilustracije. Ipak, u prvome je planu silueta trske , a u pozadini se vidi nebo koje lagano donosi buru. To

[8] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.31

je trenutak prije obrata u basni, ali značenjski i u snazi i mudrosti i prilagodljivosti pojedinca.

Ilustracija je odrađena tako da je zapravo jako teško primijetiti trsku pored tako velikog hrasta, iako nam je u prvome planu slike. Ilustracija je rađena digitalno pomoću različitih brusheva, dok bi dominacija zelenih tonova trebala aludirati na stereotip simbolike boja i prirode kako ju prikazuje običan čovjek.

4. 7 Basna „Žaba i vol“

„Žaba opazi na livadi vola, pa mu počne zavidati što je tako velik. No to joj ne bijaše dosta, nego se stane ispod svoje krastave kože nadimati, ne bi li postala tako velika kao vol. Nadimajući se neko vrijeme, zapita svoju djecu je li već velika? Rekoše joj da nije. A ona se počne još više nadimati, pa zapita i po drugi put, je li je veća ona ili vol? Čuvši da je vol veći, nadme se opet iz petnih žila, što je samo mogla. No u ludoj sili raspukne joj koža, i ona ostane mrtva.

Siromah se tako

v'jek ništi ludi,

Kada s bogatim

natjecat se trudi.“[9]

[9] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.49

8. Basna „Žaba i vol“

Ilustracija prikazuje žabu trenutak prije nego se raspukne, a tehnički je odrađena u 3D-u da se lakše dobije teksura ljigave kože i ostalih detalja na žabi. Ona se zbog perspektive doima jako mala, skoro neprimjetna i stopljena na blatnom tlu, iako pokušava biti velika. Zato je i njena sjena neznatna. Iako u basni postoje i likovi djece, namjerno su izostavljeni na ilustraciji kako bi se pažnja usmjerila na grotesku njenog pokušaja.

4. 8 Basna „Tračak“

„Vračar je na javnom trgu za dobar novac otkrivao ljudima tajne budućnosti. Najednom mu jave da mu je kuća širom otvorena i posve porobljena, tako da nijednog lonca nema u njoj. Sasvim presenećen otrčao je kao bez glave i duše svojoj kući. Neki mu znanac porugljivo reče: »U tebe je ipak prevelika mudrost! Drugomu otkrivaš buduće događaje, a sam svojih u isto vrijeme ne znaš!«

Nemoj vračem vjerovati,

Kad ih čuješ proricati.

Oni lažu v'jek bez duše,

I za novac tajnu ruše,

Kojom krije svom mudrosti

Vječni dane budućnosti!“[10]

9.Basna „Tračak“

Na ilustraciji su prikazana dva vrača koji se međusobno dogovaraju i nesugurni su što će reći da vide u proricanju jer su ,naravno, varalice i ne znaju budućnost. Ipak, unatoč tome, prijevari pristupaju kao ozbiljnom, skoro filozofskom poslu, jer su u cijelom životu stvorenom od laganja, zapravo sami sebi počeli vjerovati. Komičan se efekt želi postići razigranim likovima na štapovima iznad njih, kao i u lubanjama koje izgledaju bezazleno kao iz prezentacije nekog animiranog filma. Što se tiče tehnike, sve je odrađeno digitalno. Dva stara vrača u prvome planu stoje za stolom i pokušavaju proreći budućnost. Slika je naslikana u mračnim tonovima bez previše kolorita. Izvor svjetlosti je samo svijeća, čime bi se trebala dobiti mračna atmosfera, neka iluzija prošlog vremena. Okolina je iterijer neke tamnice ili mračnog podruma, a životinje na štapovima vračeva simboliziraju lakovjernike koji očekuju mistiku i magiju, te se iščuđavaju i lako su zavarani njihovim riječima.

[10] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.55

4. 9 Basna „Škrtac“

„Škrtac prodade kuću, njive i sve što je imao, samo da dobije što više novaca. Sav zadobiveni novac rastopi u jednu veliku gromadu, i zakopa je u zemlju. Svaki je dan dolazio na to mjesto, pa je s najvećom nasladom gledao svoje blago. Neki čovjek opazi, kako je zemlju odgrtao i kako mu se lice od veselja sjalo kad je odlazio.

Kad je jednoć škrtac otišao s onoga mjesta, ode susjed tamo da otkopa zemlju. Otkopavajući, nađe golemo blago i ponese ga sobom.

Ko da opiše strah i užas škrtca kad drugi dan ne nađe svoga blaga! U očaju svome čupao je sebi kose s glave i proklinjao ljude.

Jedan čovjek prolazeći onuda upita ga: »Što se tužiš, prijatelju?« Kad mu je škrtac sa suznim čima ispripovjedio, nastojao da ga utješi, pa mu reče: »Ne plači! Ja bih rekao da tvoj gubitak nije tako velik. Uzmi jedan kamen iste veličine koje je bilo blago, pa ga zakopaj na onom mjestu, i misli da je to ona ista gruda zlata. Ta zlato je tebi tako malo koristilo, koliko i kamen!«

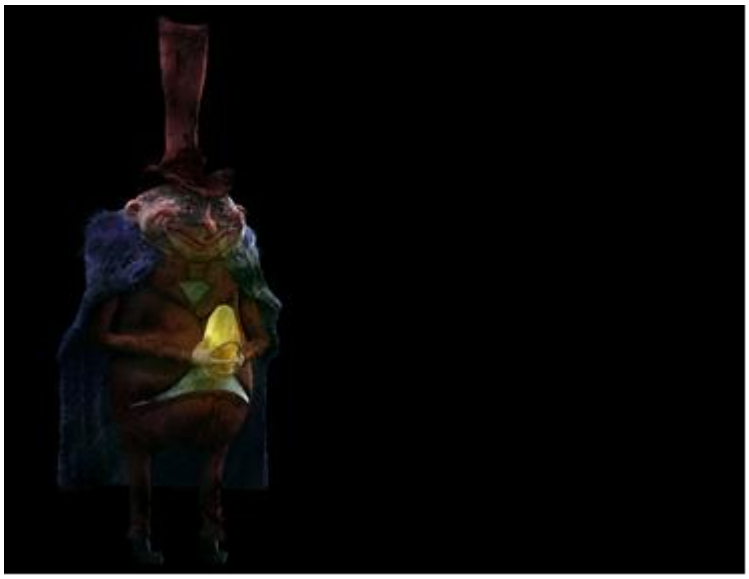
Samo blago nama ne donosi

Blagoslova u životu tom,

Već jedino njime kakono si

Koristimo sebi i drugom.“[11]

[11] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.77

10.Basna „Škrtac“

Ilustracija prikazuje škrtca kako drži otopljeno zlato i zadovoljno se smješka. Njegov izraz lica isijava sigurnošću i zadovoljstvom. Tiho se prepustio svom užitku, zadovoljstvu i poroku. Želio sam postići grotesku i izgled pomalo karikaturalnih likova u romanima Charlesa Dickensa iz sredine 19.stoljeća.

Ilustracija je napravljena u 3D tehnici. Pozadina je crna, tako da je jedini izvor svjetla na ilustraciji zlato koje škrtac drži. Zlato je jedini izvor svjetla kako bi se naglasilo da liku škrca to zlato jedino i predstavlja vrijednost i nešto bitno u životu i općenito. Skupo, ali prljavo odijelo pokazuje da je već nekoliko puta otkopao i zakopao zlato, kako bi se uvjerio da je na svome mjestu. Ogrnut je ljubičastim kaputom. Ljubicasta boja (purpur) povezuje se s plemstvom kroz stoljeća i jedna je od liturgijskih boja koja se povezuje s božanstvom. A njegovo je božanstvo i Bog zlato. Ono je njegova jedina svjetlost. Ilustacija prikazuje kako on sebe vidi dok drži grumen zlata u ruci. Iako je lik škrca nizak, ima jako visok šešir, što nam daje do znanja kolika je njegova opsesija. Namjerna neravnoteža na slici je odraz njegova duha. Povezujući zlato i užitak, htio sam zlatu u njegovoj ruci dati i erotske konotacije, isto tako i u visini šešira.

4.10 Basna „Starac i smrt“

„Starac sjekao za zimu drva i nosio ih kući. Do kuće mu bilo daleko, a on slab i nemoćan.

Zlovoljan, baci svoje teško breme na zemlju i zamoli smrt da ga izbavi od muke. Ona zaista dođe pred njega i zapita ga šta želi.

»Ne želim ništa, baš ništa,« odgovori starac preplašen: »nego budi tako dobra, pa mi pomozi da ovo breme naprtim.«

Ma u kakvoj da bi

teškoj nuždi bili

Ipak svakomu se

ovaj život mili. “[12]

11. Basna „Starac i smrt“

Ilustracija pokazuje trenutak kada se smrt pojavljuje pred starcem i pita ga što želi. Starac je preplašen i naslonjen na drvo. Smrt nije prikazana stereotipno, kao kostur u crnom plaštu, nego kao tijelo u trajnom raspadanju s pokvarenim mesom još na kostima. Želio sam smrt na

[12] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.109

ovoj ilustraciji prikazati što odbojnije i što snažniju. Lubanje koje su joj pripojene kao njen sastavni dio te para grotla iz kojeg izlazi, asocijacija je na pakao i paklene muke koje narod nosi u svojoj predodžbi. Očito je da starac vise ne želi smrt jer vidi što ga čeka kad umre. On je i pomalo zbunjen jer nije bio svjestan doslovne snage i značenja svojih riječi koje je izgovarao olako. Ilustracija je odrađena u 3D-u, a odlučio sam se za tu tehniku jer rezultat meni djeluje puno zanimljivije, a tekstura raspadnutog mesa je uvjerljivija.

4.11 Basna „Dosjetljiva lisica“

„Živio lav već dugo na tom svijetu, pa je vrlo omatorio i oslabio. Nije mogao ni brzinom ni snagom svojom, kao u mlado doba, druge životinje nadjačati i proždirati. Razmišljajući o svojoj bijedi i nevolji, što će od njega na posljetku biti, dosjeti se da često učini ovdje na zemlji ono što sila i snaga ne mogu: hitrost, prevejanost i domišljatost. Stoga se učini bolestan, uvuče se u svoju pećinu i pruži se koliko je god dug i širok.

Uskoro puče glas o njegovoj bolesti i svuda se pronese da se taj strašni lav muči dušom i bori sa smrću. Ko što želi, to lako i brzo vjeruje. Mnoga životinja, jedna drugu ne čekajući, navali koja će prije do lava da se naslađuje njegovom smrtnom borbom, ali je lav sad jednu, sad drugu pograbio i proždro.

Najposlije eto i lisice do lava, pa zagledavši kroz vrata upita ga: »Kako si striče?« »Hej,borami zlo, moja mila lijo! Ta dođi bliže, da me vidiš i da te se nagledam!«

»Oprosti čiko, nemam kada, pa i neće mi se, jer vidim mnogo tragova od zvjeradi koja je unišla, a nijednog traga od one koja je izišla.«

Razboriti ljudi naprijed vide,

Otkuda im pogibao ide,

Pa nastoje za vremena tada,

Da im mnogog ne zadade jada.“[13]

[13] Ezop, (2017.)Basne,(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr, str.99

12. Basna „Dosjetljiva lisica“

Ilustracija pokazuje personificirane životinje, a a želio sam postići idiličan ugođaj sklada. Okvir ilustracije također slijedi zadanu ideju oponašanja izraza uobičajenih dječjih slikovnica. Iako veličinom manji, stari lav bojom nosi glavni naglasak ilustracije. Životinje se pogledom usmjeravaju uglavnom gledatelju, zovući ga u okvir ispričane basne i prizora, koji izgleda simpatično i bezazleno. Izrazima lica životimje su personificirane u različite tipove ljudskih karaktera

5. Zaključak

U ovome sam diplomskom radu istraživao mogućnosti ilustracije Ezopovih basni po mom izboru, a koje bi se trebale obraćati odraslim čitateljima. Propitivao sam mogućnosti 3D tehnike u izražavanju, a u prezentaciji psihološke analize koristio sam grotesku , začudno i odbojno u svrhu djelovanja i iščitavanja poruke. Pri tome sam naučio kombinirati više različitih tehnika. Htio sam ih ukomponirati u jednu cjelinu, tako da dva ili više medija daju jedinstveni konačni rezultat. Najzahtjevnije mi je bilo pronaći prizor u kojem bih mogao svesti basnu na jednu ilustraciju, dakle da u jednom kadru ispričam priču i prenesem poruku kako sam je ja doživio. Krenuo sam sa željom da na humoristićan i simpatičan način ispričam priču, no ubrzo sam promišljanjem o sadržaju svake basne došao do potrebe da ilustracija bude kritičnija prema likovima i njihovim postupcima, da izrazom bude snažnija i

nametljivija, jer je zapravo takva i Ezopova poruka. U naoko zabavnom i smiješnom krije se puno oštrija i jača misao.

Kroz korištenje svjetla i sjene pokušao sam dati atmosferu, a boje sam koristio i za simboliku. Konačnim sam rezultatom uglavnom zadovoljan. Ilustracije sam radio ujednačenim stilom , a onda sam proveo taj stil i kroz digitalno crtanje te kroz 3D modelaciju nastojeći da sve to uskladim u vlastiti individualni izraz.

U ovome sam diplomskom radu sam naučio da je, neovisno o mediju u kojemu se izražavamo, najbitinja poruka koju će tvoj rad prenijeti i njome zaintrigirati gledatelja. Cilj mi je bio potaknuti ga na određeni osjećaj ili misao, izazvati neku reakciju, a tehnike su pri tom bile samo sredstvo.

6. Sažetak s ključnim riječima

Ovaj diplomski rad „Ezopove basne“ u uvodu iznosi određene ideje o poruci i višeslojnosti Ezopovih basni koje intrigiraju svojom oštrom kritikom društva i ponašanja čovjeka, a koja se krije iza humora. Želja je izraziti kroz ilustraciju aktualnost Ezopove misli sve do danas.Teško je bilo i napraviti odabir basni za ilustracije. Odabrano je ukupno jedanaest basni, a za njih je napravljeno isto toliko ilustracija. Koristio sam kombiniranje više raznih tehnika, od računalnog slikarstva do 3D modela, a u prezentaciji sam najviše koristio digitalne softere izradu ilustracija kao što su Photoshop i Zbrush.

Nakon osnovnih informacija o autoru i o formi basne odabrane su ilustracije za ove Ezopove basne: Buha, Čovjek i jarebica, Divlji magarac, Dječaci i žabe, Zlatna jaja u kokoši, Hrast i trska, Žaba i vol, Tračak, Škrtac, Starac i smrt te Dosjetljiva lisica.

U kompoziciji je prvo citirana odabrana basna, zatim je prikazana ilustracija i poslije toga slijedi analiza kako sadržaja basne , tako i analiza likovnih postupaka u ilustraciji koji su to mišljenje dočarali.

Glavna je ideja bila napraviti ilustracije namijenjene odraslim gledateljima jer se promišljanjem o sadržaju svake basne iskazala potreba da ilustracija bude kritičnija prema

likovima i njihovim postupcima, da izrazom bude snažnija i nametljivija, jer je zapravo takva i Ezopova poruka.

Ključne riječi: basne, Ezop, ilustracije, kritika, 3D

Keywords: Fables, Aesop, illustrations, criticism, 3D

7. Literatura:

1. Ezop, (2017.), Basne(sa starogrčkog preveo i prilagodio Ivan Filipović), eLektire.skole.hr

2. (2001.), Hrvatske bajke i basne (priredio Ivica Matičević ; ilustracije Vladimir Kirin) Zagreb : Alfa

3. Ezop, (2008.) Ezopove basne /(ilustracije Delia Ciccareli ; prijevod Dubravka Poljak)

Split, Naklada Grahovac

4. Ivana Brlić-Mažuranić, (2011.) Bajke i basne (priredili Tvrtko Vuković i Ivana Žužul),

Slavonski Brod : Matica hrvatska, Ogranak,

8. Prilog: Ilustracije u PowerPointu

4.1 Basna „Buha“

4.2 Basna „Čovjek i jarebica“

4.3 Basna „Divlji magarac“

4.4 Basna „Dječaci i žabe“

4.5 Basna „Zlatna jaja u kokoši“

4.6 Basna „Hrast i trska“

4.7 Basna „Žaba i vol“

4.8 Basna „Tračak“

4.9 Basna „Škrtac“

4.10 Basna „Starac i smrt“

4.11 Basna „Dosjetljiva lisica“.